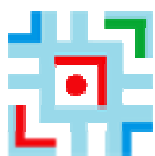

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

Список використаних джерел

1. Добряк Д.С. Теоретичні засади сталого розвитку землекористування у сільському господарстві. К. : Урожай, 2004
2. Новаковський О.Я. Еколого-економічні проблеми розвитку національного АПК, використання земельних і лісових ресурсів. Вісник аграрної науки. - 2004. №8
3. Третяк А.М. Наукові основи економіки землекористування та землепорядкування. К.: ЦЗРУ, 2003

Ecology – an economic mechanism for the formation of sustainable land use

Abstract. Sustainable functioning of land use systems is achieved through an ecological and economic mechanism, which must be formed by the state as a way of using land or involving it in agricultural circulation and implemented at the local level through land management projects of newly created agricultural formations, which are developed on a variable basis. The first component of this mechanism is aimed at ensuring the normative state of the environment, the second - at increasing the economic efficiency of the use of land resources. Based on this, one of the urgent tasks facing specialists and scientists in the field of environmental economics is the harmonious combination of ecological and economic component systems of sustainable agricultural land use, taking into account specific natural and economic conditions.

Степчук Я.А.

асистент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Однією з особливостей земель лісогосподарського призначення є те, що їх функція переважно екологічна, а використання землекористувань для забезпечення постійного економічного приросту бюджету при сучасному веденні господарства майже відсутня [1].

Принципи та напрям ведення лісового господарства на сьогодні мають переорієнтуватись на стале управління лісовими землями і відійти від парадигми активного вирізання лісів яка діяла в минулому.

Однією з проблем земель лісогосподарського призначення в Україні є незафіксованість лісовкритих земель як предмет товарного обігу. Лісовий кодекс встановлює просторові обмеження та визначає статус цих земель, а землі лісогосподарського призначення офіційно не визначені як носій вартості. Тільки після безпосереднього вирубування деревини, тобто при знищенні чи порушенні лісових земель, деревина набуває якоїсь реальної вартості (стає товаром) та може принести реальні доходи до бюджету. Лісова рента не перекриває прагнень вирубувати землі лісогосподарського призначення замість ведення раціонального лісогосподарювання [2].

Чистий дохід від реалізації лісопродукції у 2021 році сягнув суми більш 22 млрд грн. Якщо провести порівняння з попереднім роком, де дохід

перевищував 14 млрд грн., приріст доходу сягнув 8 млрд грн [3]. Разом з тим позитивна динаміка спостерігається також і в зменшенні об'ємів незаконних рубок, так загальні втрати зменшились на 28,6 тис. куб. м., але питання незаконних рубок головним «учасником» яких є місцеві жителі та місцеві громади залишається проблемою охорони комунальних лісів, особливо в віддалених регіонах. Отримуючи одноразову вигоду від незаконних продажів зрубаної деревини чи не платячи за дрова на опалення будинків (особливо у зимовий період), «учасники» позбавляють законного доходу власника землі лісгосподарського призначення.

Так, наприклад, за 2021 рік обсяг незаконних рубок перевищив 25 тис. куб. м, а сума спричиненої шкоди при цьому становила 213.4 млн грн [3]. Відсутність бюджету на утримання значно сприяла поширенню незаконної вирубки лісу на півдні та сході України. Закарпатське обласне управління лісового та мисливського господарства протягом 2021 року понесло втрати в обсягу 9539 куб. м незаконних рубок, зафіксовано 604 випадки незаконних рубок, що призвело до заподіяння шкоди у розмірі близько 75 млн грн. (рис. 1)

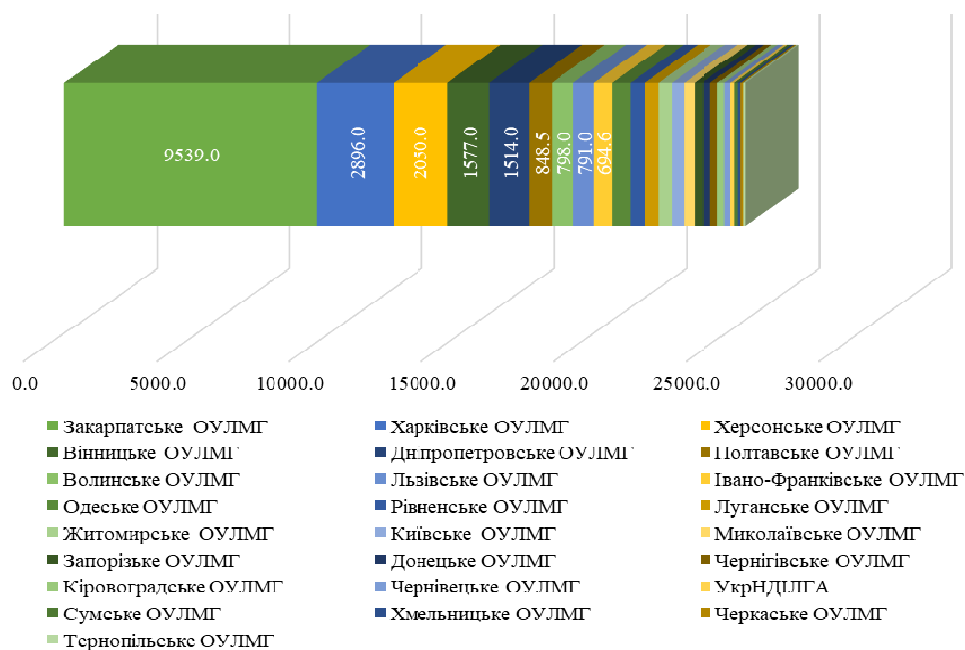

Рисунок 1. Об'єми проведення незаконного вирубування лісу по Україні, куб.м

Хоча проблема охорони земель лісгосподарського призначення цим не завершується. Особлива увага приділяється лісовим пожежам. Враховуючи пожежонебезпечні ситуації в Україні, та як приклад 2021 року в якому пожежі спалахували в усіх регіонах, а особливо на Житомирщині, Луганській та Харківській областях, постає зобов'язання враховувати можливість не лише економічних збитків, а й серйозні соціальні ризики. Щороку лісові пожежі спричиняють значні втрати, збільшують викиди чадного газу, знищують рослинний і тваринний світ та завдають екологічних, економічних та соціальних збитків і втрат [4].

Ще одна проблема що постала у 2022 році – це часткова чи повна втрата лісових земель внаслідок активних бойових дій. Так землі лісогосподарського призначення стають небезпечною територією через забруднений боєприпасами. Від бойових дій в Україні постраждало близько 600 тисяч гектарів лісових земель, які знаходяться у Київській, Чернігівській, Житомирській, Сумській, Харківській, Луганській та Донецькій областях. Значні площі земель лісогосподарського призначення втратили статус об'єкта який несе економічну вигоду, а детонація залишків боєприпасів може спровокувати спричинення пожеж, знищення флори та фауни та несе ризик життю та здоров'ю осіб що проводять догляд за лісом.

Ізольованість лісозаготівельної функції чи допуск тимчасових користувачів до вирубки стиглого лісу є неефективним і через втрату зв'язку між доходами від рубок головного користування та наповненням бюджету.

Очевидно, що для ефективного ведення лісового господарства враховуючи всі еколого-економічні ризики потрібно ввести комплексний підхід, що включає в себе не лише проведення рубок і обстежень санітарного стану, а й повторне насадження земель лісогосподарського призначення з їх охороною та очищенням від можливих залишків боєприпасів.

Список використаних джерел

1. Проект Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на період до 2022 року. *Державне агентство лісових ресурсів України* : веб-сайт. URL: dkg.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=182224&cat_id=166243 (дата звернення: 07.10.2022).

2. Економіка довкілля і природних ресурсів : монографія / Ю.В. Дзядикувич та ін. Тернопіль : Астон, 2016. 392 с.

3. Публічний звіт Державного агентства лісових ресурсів України за 2021 рік. *Державне агентство лісових ресурсів України* : веб-сайт. URL: <https://forest.gov.ua/storage/app/sites/8/%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8/publiclniy-zvit-za-2021.pdf> дата звернення: 07.10.2022).

4. Опенько І. А., Степчук Я. А., Цвях О. М. Кореляційний аналіз впливу лісових пожеж на втрату лісового покриву: європейський досвід. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019, випуск 5(73), частина 2, С. 37–47. <http://psae-jrnl.nau.in.ua/73-2019>

Environmental and economic risks of the use and protection of forestry lands

Abstract. In recent years, positive initiatives have been implemented in the state, which set themselves the task of reducing risks from the use and protection of forestry lands. But there are still significant problems that need urgent solutions.

According to the State Agency of Forest Resources of Ukraine, the main ecological and economic risks arising from the use of forestry land have been identified and substantiated. Unreported forest land as a commodity, illegal logging, forest fires and munitions littering were found to have the greatest impact. The main directions for solving problems that will ensure the ecological and economic sustainability of forestry lands, including the introduction of a comprehensive approach to the use and protection of lands, are given.